

djapo

Jonge denkers. Grote doeners.

SDG 16 in de praktijk: inclusieve participatie

vvsg

Vereniging van
Vlaamse Steden
en Gemeenten

Inhoud van de presentatie

INHOUD	SLIDES
Intro VVSG: inclusieve burgerparticipatie: cijfers en geleerde lessen	3 - 16
Intro Djapo: inclusieve burgerparticipatie: actiegerichte aanpak	17 - 42
Praktijkvoorbeeld Beringen: armoedetoets	43 - 55
Praktijkvoorbeeld Sint-Niklaas: lessen over participatiebeleid uit de stedenband met Tambacounda in Senegal	56 - 65
Praktijkvoorbeeld Mechelen: burgerpanel	66
Praktijkvoorbeeld Ieper: samenwerken met jongeren rond de SDG's	67

Inclusieve participatie

Cijfers, geleerde
lessen en
inspiratie uit de
praktijk

VVSG

SDG 16 in de praktijk

SDG rapport van Vlaamse Provincies, steden en gemeenten

Overzicht thema's en indicatoren SDG 16

Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten	↓
Veiligheid	↓
Onveiligheidsgevoel	↓
Misdrijven	↑
Vertrouwen in politie	↓
Sociaal weefsel	↓
Tevredenheid bestuur	↓
Vertrouwen lokaal bestuur	→
Tevredenheid loketdienstverlening	↓
Tevredenheid digitale dienstverlening	↑
Tevredenheid huisvuilvoorzieningen	↓
Communicatie	↓
Verspreiding van informatie	↓
Tevredenheid communicatie bestuur	—
Consultatie en participatie	↓
Consultatie inwoners	↓
Actieve betrokken burgers	↑

SDG 16 in de praktijk: kwetsbaar vertrouwen

- 29% heeft veel vertrouwen in het lokaal bestuur.
- 37 tot 45% vindt zich voldoende geïnformeerd over beslissingen.
- 43 tot 45% vindt dat het lokaal bestuur bewoners voldoende betrekt bij veranderingen in de buurt.
- 35 tot 40% is bereid om zelf mee te praten.

INCLUSIE IS EEN AANDACHTSPUNT:

- 31% van de laagste inkomensgroep vertrouwt instellingen
- ↔ 39% van de hoogste inkomensgroep.

Bronnen: Gemeente- en stadsmonitor 2023, Statistiek Vlaanderen 2025, Federaal Planbureau 2023

SDG 16 wereldwijd

TARGET

16·7

**ENSURE RESPONSIVE,
INCLUSIVE AND
REPRESENTATIVE
DECISION-MAKING**

- Minder dan 45% vindt dat hun stem invloed heeft op beslissingen.
- Besluitvormers weerspiegelen de bevolking onvoldoende.

Bron: The Sustainable Development Goals Report 2025, UN

Publicatie '45 methodieken voor lokale beleidsparticipatie'

45 methodieken voor lokale beleidsparticipatie

Ook voor kwetsbare burgers!

- Praktische inspiratiebundel
- Bijzondere aandacht voor minder makkelijk bereikbare inwoners
- Per methodiek: aanpak, tijd, budget, succesfactoren, valkuilen, hoe kwetsbare inwoners betrekken
- Van burgerjury en focusgroep tot homeparty, proefopstelling en wijkaandelensysteem

Leerlabo beleidsparticipatie van ondervertegenwoordigde stemmen

- November 2026 tot mei 2027
- Deelnemende lokale besturen gaan aan de slag met een eigen concrete beleidsvraag.
- Focus op 'beginspraak': inwoners betrekken terwijl beleidskeuzes nog openliggen
- Het doel is zowel leren als iets concreets realiseren

Meer info: <https://www.vvsg.be/themas/samenleven-en-beleven/diversiteit-en-gelijke-kansen>

Ondersteuningaanbod VVSG: Keuzemenu Agenda 2030

Duurzame IT voor lokale besturen

Duurzaam aankopen voor lokale besturen (basisopleiding)

Duurzaam aankopen voor lokale besturen (verdiepende opleiding)

De impact van duurzaam lokaal beleid monitoren en zichtbaar maken (basisopleiding)

De impact van duurzaam lokaal beleid monitoren en zichtbaar maken (verdiepende opleiding)

SDG-monitoring: van data naar inzicht op een pragmatische manier

De SDG's als ruggengraat bij de implementatie van het MJP (basisopleiding)

De SDG's als ruggengraat bij de implementatie van het MJP (verdiepende opleiding)

Dynamische adviesraden: van formeel advies naar co-creatief partnerschap

Dynamische adviesraden: een duik in co-creatieve werkvormen

Meer info:

<https://www.vvsg.be/themas/bestuur-en-organisatie/duurzame-ontwikkelingsdoelen-sdgs/keuzemenu-agenda-2030>

vvsg

Plenty bouwt windturbine via burgerparticipatie in Hannuit

... In Hannuit krijgt **burgerparticipatie** een centrale rol in de energietransitie. ... In Hannuit krijgt **burgerparticipatie** een centrale rol in de energietransitie. ... Plenty bouwt windturbine via **burgerparticipatie** in Hannuit ...

Bestuur en burger, Duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's), Energie en klimaat - 23/01/2026

Praktijkvoorbeeld

Burgerparticipatieplatform Ons Oostende

... Stad Oostende bundelt alle **participatietrajecten** op één overzichtelijk platform: Ons Oostende. Dit digitale **participatieplatform** geeft inwoners **inspraak** in diverse thema's zoals wonen, klimaat, mobiliteit ... **Participatie** ... inwoners een overzicht van alle lopende en voorbije **participatietrajecten** en kunnen ze actief meedenken over hun ...

Bestuur en burger, Communicatie, Digitale transformatie - 05/12/2024

Praktijkvoorbeeld

SDG's als leidraad voor burgerparticipatie stad Deinze

... stadsbestuur luistert naar haar inwoners via een digitale **burgerparticipatieplatform** en een burgerpanel. ... **Participatie** ... SDG's als leidraad voor **burgerparticipatie** stad Deinze ...

Duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's), Bestuur en burger, Samenwerking - 02/02/2025

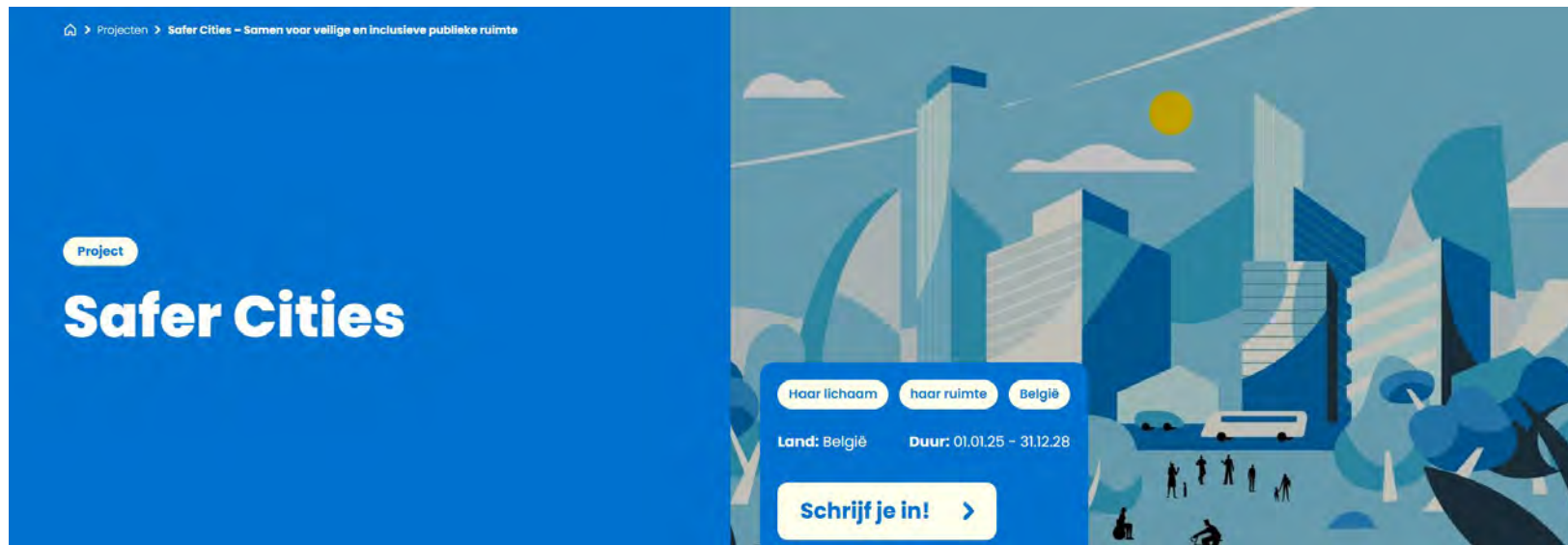

Inclusieve participatie bij lokale besturen: geleerde lessen

- Meer **tools** leiden niet automatisch tot meer inclusieve participatie
- De stem van de betrokkenen is **zinnig – belangrijk – niet vrijblijvend**.
- Participatie is pas betekenisvol als mensen iets kunnen beïnvloeden (⇔ **schijnparticipatie** = risico op beschadigd vertrouwen)
- Meer participatie betekent niet automatisch meer verschillende stemmen (= de **participatieparadox**)
- Niet: Wie zit aan tafel? Wel: **Wie ontbreekt aan tafel?** Met oog voor **wederkerigheid**.

Praktijkvoorbeeld: Safer Cities - veiligheid in de publieke ruimte

Lokale besturen brengen via **safety walks en focusgroepen** met vrouwen, meisjes en andere kwetsbare groepen in kaart waar en hoe zij grensoverschrijdend gedrag ervaren in de publieke ruimte. De inzichten vormen de basis voor een lokaal actieplan. Vijftien steden en gemeenten namen deel aan de meest recente editie (Safer Cities 2.0). Dit is één van de sterkst uitgewerkte Vlaamse voorbeelden van **belevingsonderzoek** als vertrekpunt voor beleid, specifiek met vrouwen en meisjes als doelgroep. De safety walk is laagdrempelig en visueel, en daardoor ook **toegankelijk** voor minder mondige deelnemers en anderstaligen.

Praktijkvoorbeeld: LGBTI+-adviesraad - Sint-Truiden

Sint-Truiden startte in 2026 een lgbti+-adviesraad op, voorafgegaan door een tweeledige verkenning. **Eerst werden noden en behoeften bevraagd via lokale vereniging Proud to be out** (onderdeel van het Huis van de Mens). Enkele quick wins werden meteen aangepakt. **Daarna volgde een gestructureerde brainstormsessie** met leden van Proud to be out, çavaria, Limburg Pride, Regenbooghuis Limburg, UNIA **en de bevoegde schepen**. Via tafelgesprekken in groepen van vier en prioritering via klevertjes kwamen **topprioriteiten** naar boven: zichtbaarheid vergroten, een contactpersoon/vertrouwenspersoon aanstellen, de stadswebsite aanpassen met een meldpunt, en aandacht voor lgbti+-senioren in rusthuizen. Per actiepoint werden **werkgroepen** gevormd, en de uitkomsten werden **expliciet gekoppeld aan de beleidsnota 2025-2030**. De stad werkt nu verder aan de vraag hoe de adviesraad van eindspraak naar beginspraak kan evolueren en hoe ook lgbti+-personen buiten de georganiseerde verenigingen bereikt kunnen worden.

Praktijkvoorbeeld: Adviesraad Personen met een Handicap (GAPH) — Lochristi

- Personen met beperking + ervaringsdeskundigen
- Gevraagd en ongevraagd advies
- Neemt eigen initiatieven
- Leden zijn ook actief bij andere adviesraden van het lokaal bestuur

<https://www.lochristi.be/dienst/1681/gemeentelijke-adviesraad-voor-personen-met-een-handicap-gaph>

Praktijkvoorbeeld: Community Werking - Leuven

Na het stopzetten van de integratieraad bouwde Leuven een community werking op via **erkende etnisch-diverse organisaties, brugfiguren en sleutelpersonen**. Ze komen samen op **thematische community-avonden** (60-100 deelnemers) rond onderwerpen als klimaat, opvoeding, senioren en veiligheid. Stadsdiensten gebruiken deze avonden ook om input op te halen voor beleid. De werking levert **geen formele adviezen** maar is een structureel instrument om proactief moeilijk bereikbare gemeenschappen te betrekken.

<https://leuven.be/community-diversiteit>

Praktijkvoorbeeld: Visvijvers en opbouwwerk - Geel

Geel betreft kwetsbare inwoners structureel bij het beleid via duurzame basiswerkingen of 'visvijvers', zoals **buurtopbouwwerk, zelforganisaties en armoedewerkingen**. Die netwerken zijn **jarenlang opgebouwd** en zorgen ervoor dat de stad ook inwoners bereikt die via klassieke participatiekanalen vaak uit beeld blijven; Dankzij die langdurig opgebouwde netwerken kan de stad snel honderden inwoners bereiken om **ervaringen, noden en oplossingen te verzamelen**, bijvoorbeeld voor het Sociaal Effectenrapport. Tegelijk kijkt de stad ook naar de eigen organisatie, onder meer via **toegankelijkheidsscans** en workshops die nagaan of medewerkers voorgestelde maatregelen billijk vinden en bereid zijn ze mee uit te voeren. De Geelse aanpak toont zo dat inclusieve participatie niet alleen vraagt om langdurig te investeren in vertrouwen en relaties, maar ook om een bestuur dat bereid en in staat is om op basis van die input het beleid daadwerkelijk aan te passen.

Hoe kinderen en jongeren betrekken?

Investeren in een actiegerichte
aanpak als basis

Participatiewiel of -ladder?

Een onderwerp vastpakken

Djapo's projectontwerper ©

Een stappenplan om actiegerichte projecten te ontwerpen.

Een onderwerp vastpakken

Djapo's projectontwerper ©

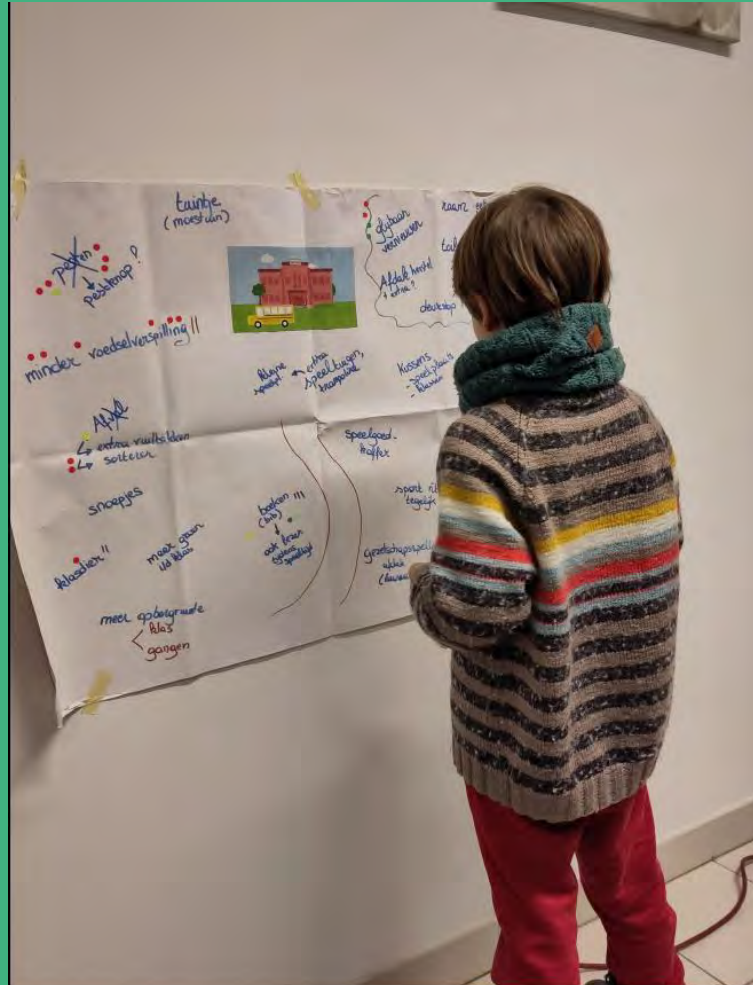
Een stappenplan om actiegerichte projecten te ontwerpen.

EEN NOOD
KIEZEN

Echo uit het werkveld: BS Floréal (Ukkel)

Droomoefening

Basisschool Floréal Ukkel

Echo uit het werkveld (basisschool Floréal Ukkel)

Droomoefening

<https://www.youtube.com/watch?v=WGbE7fj4hzQ> (Origineel)

<https://www.youtube.com/watch?v=N6K7HuiTVgE> (Nederlands gesproken)

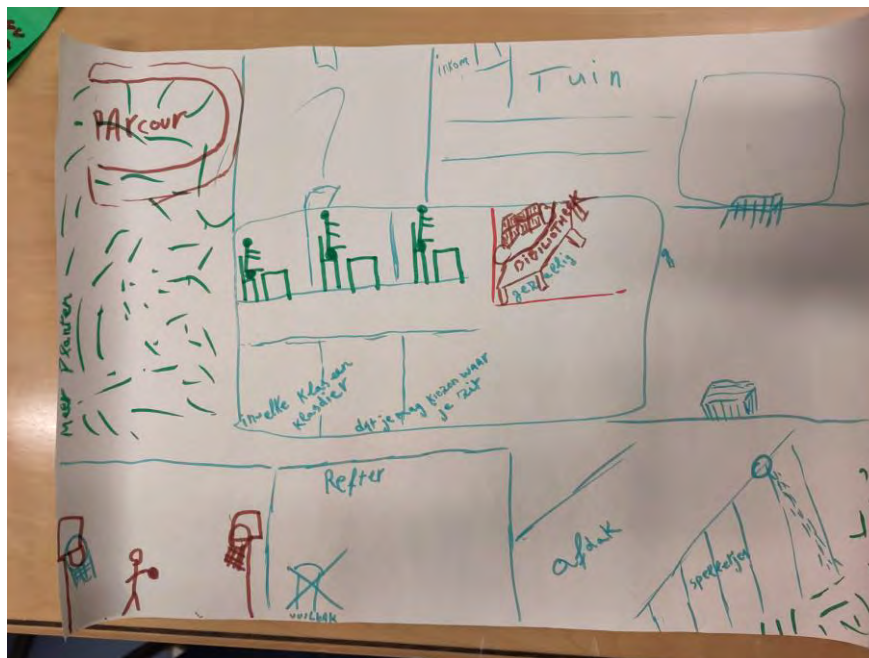
Zoals wereldleiders nadenken hoe ze van de wereld een fijne plek kunnen maken ...

Zo zullen wij nadenken hoe we van onze school een fijne plek kunnen maken.

Echo uit het werkveld (basisschool Floréal Ukkel)

Droomoefening

- Hoe ziet een droomschool eruit?
- Wat is er al aanwezig?

Echo uit het werkveld (basisschool Floréal Ukkel)

Kapitein éénoog (Djapo)

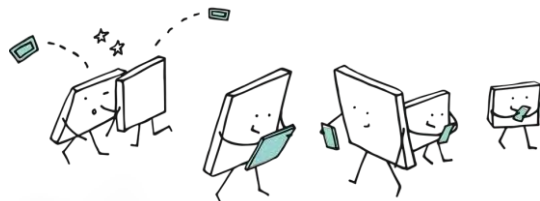

Groene koker:
Wat vind je fijn aan deze plek?

Rode koker:
Wat vind je niet fijn aan deze plek?
Waar is er werk aan de winkel?

Alternatief: paparazzi

Basisschool Floréal Ukkel

Echo uit het werkveld: Sint-Jozef Eeklo

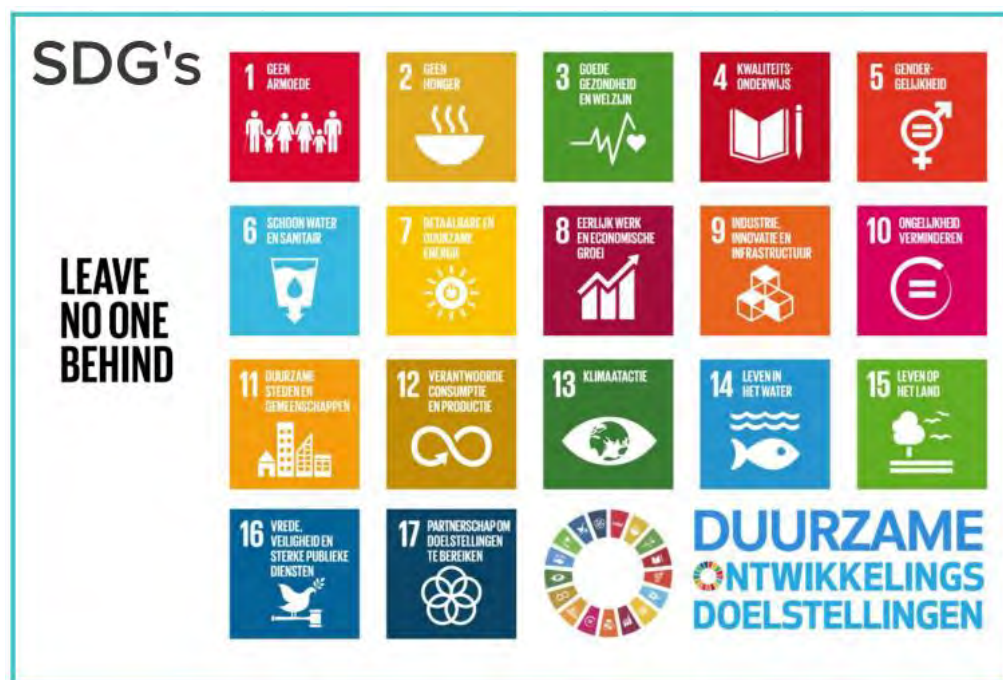

Basisschool Sint-Jozef Eeklo

Echo uit het werkveld

1

PERSONEELVERGADERING

Basisschool Sint-Jozef Eeklo

Echo uit het werkveld

2

LEERLINGENRAAD MAAKT EEN KEUZE

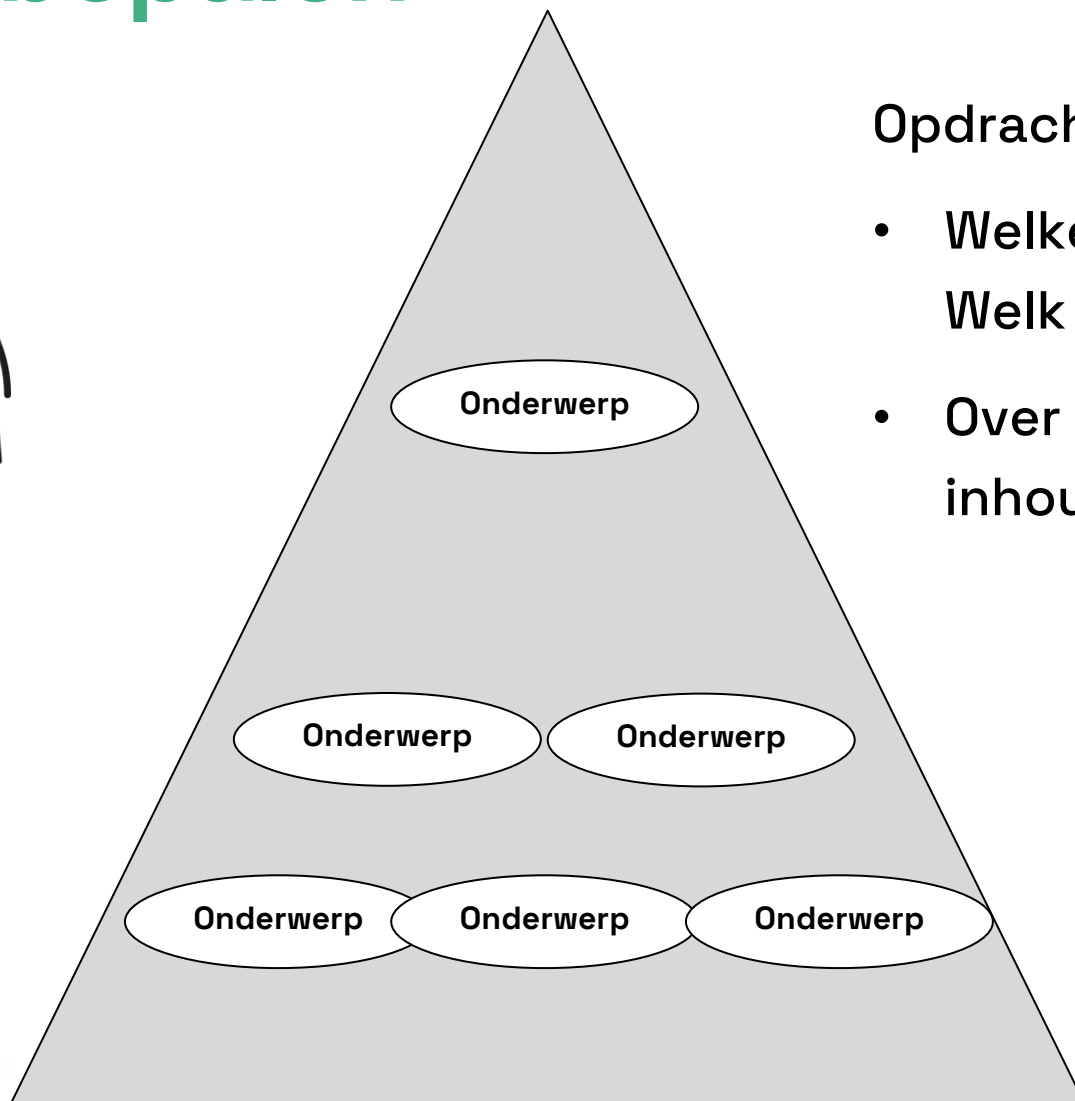

Basisschool Sint-Jozef Eeklo

Focus bepalen

Piramide ©Djapo

Opdracht:

- Welke artikel prikkelt je het meest?
Welk spreekt je het meest aan?
- Over welk artikel wil je meer weten of de inhoud verder onderzoeken?

Echo uit het werkveld

3

LEERLINGEN DOEN DE WERKVORM IN DE KLAS

Artikel

Artikel

Artikel

Artikel

Artikel

Basisschool Sint-Jozef Eeklo

Focus bepalen

Piramide ©Djapo

Welk doel streeft de werkvorm na?

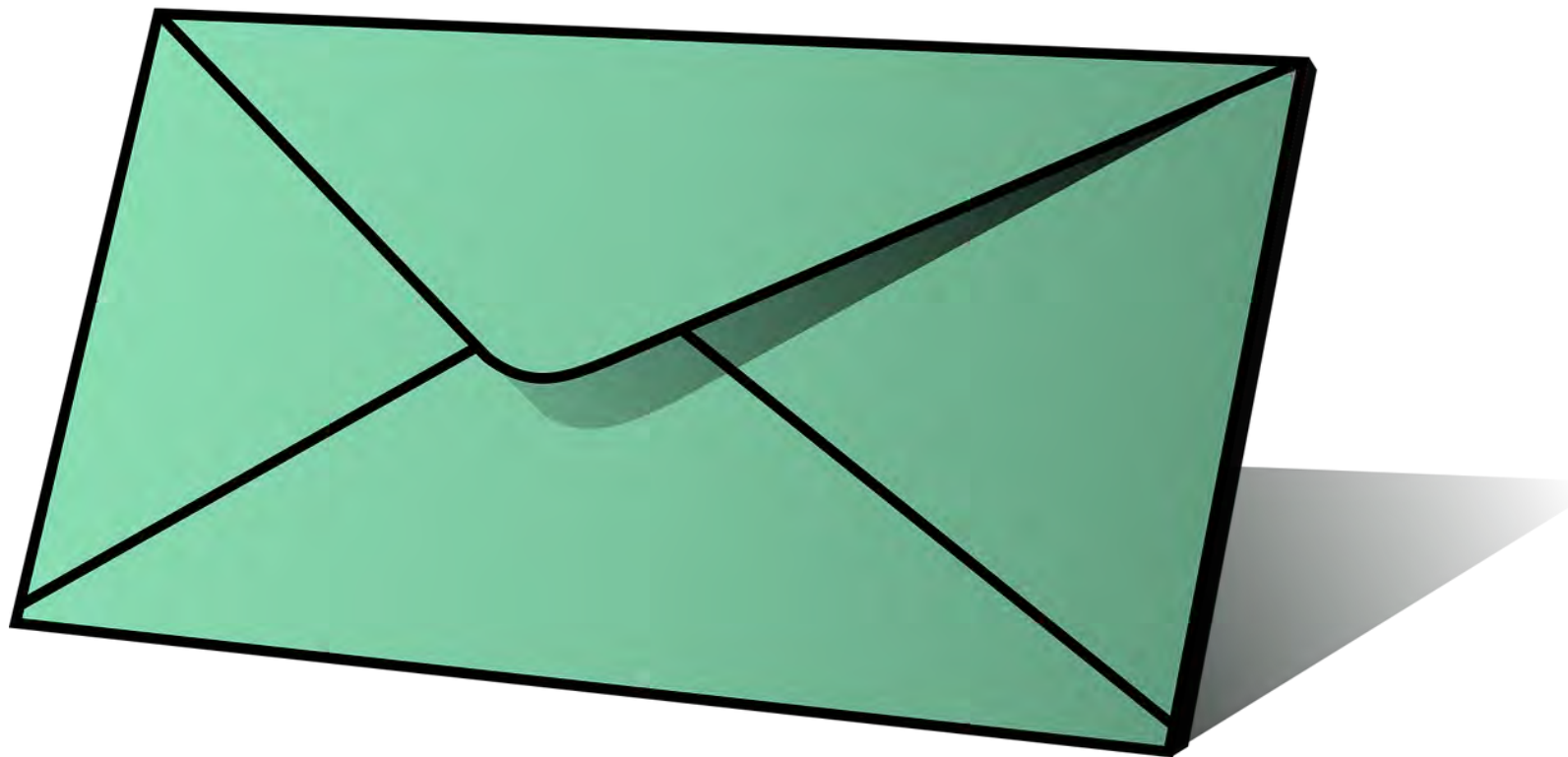
- Eigen standpunt verkennen
- Andermans standpunt verkennen
- Mening verwoorden
- Argumenten geven

© Pixabay

De rest van de klas / school betrekken via ...

De groene envelop

Een onderwerp vastpakken

Djapo's projectontwerper ©

Een stappenplan om actiegerichte projecten te ontwerpen.

EEN NOOD
KIEZEN

ONDERZOEKEN

IDEEËN
VOOR
ACTIE

ACTIE

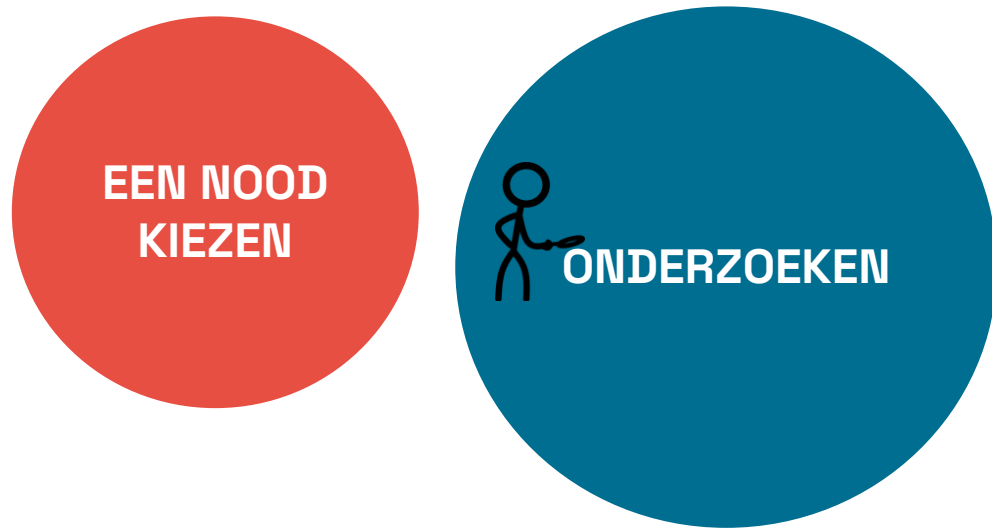

REFLECTIE

Een onderwerp vastpakken

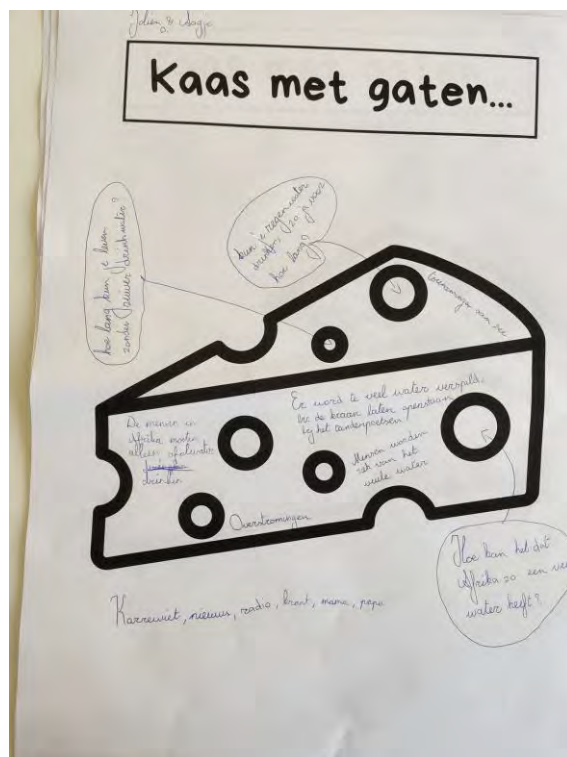
Djapo's projectontwerper ©

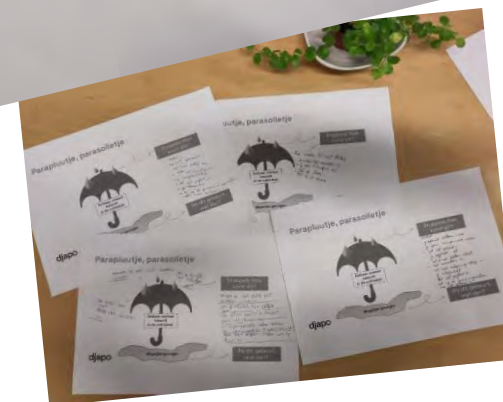
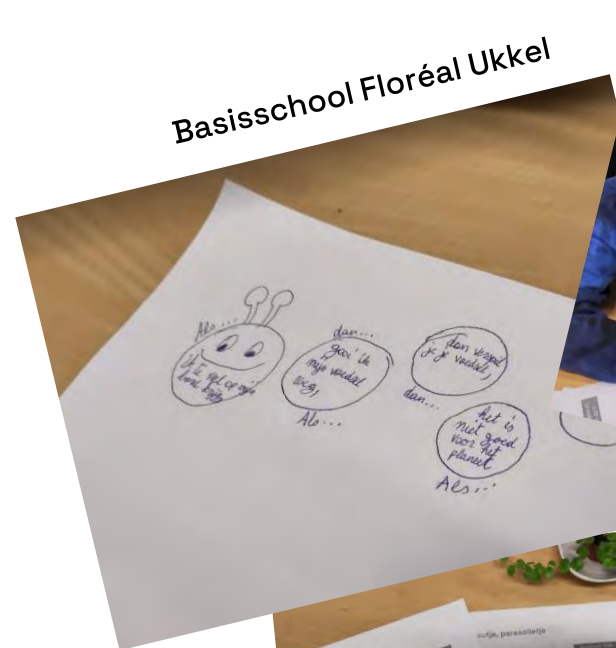
Een stappenplan om actiegerichte projecten te ontwerpen.

Voorkennis en onderzoeksnoden bepalen

Kaas met gaten ©Djapo

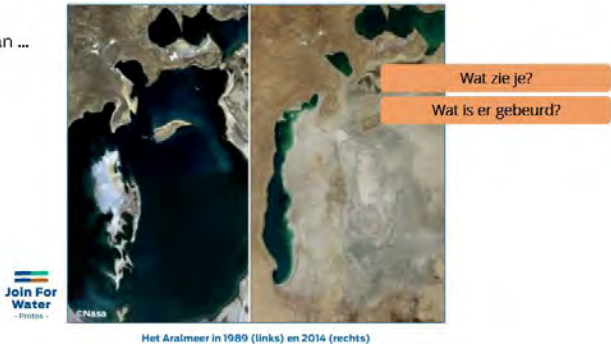

Het onderwerp onderzoeken

• We reizen naar Oezbekistan ...

Basisschool Gilo De Kaart Brasschaat

Basisschool KLIM Gent

Is er een proper toilet beschikbaar a.u.b.?

Niet alleen jullie liggen ervan wakker ...

Ombudsvrouw krijgt veel klachten over openbare toiletten in **Gent**

Er komen klachten over de manier en de locatie van openbare toiletten in Gent. De ombudsvrouw vraagt het stadsbestuur om meer investeringen en forse maatregelen en grondige reorganisatie. De stad maakt een budget van 200.000 euro per jaar vrij voor de schoonmaak van openbare toiletten.

Niet alleen jullie liggen ervan wakker ...

19 november 2024

1 op 3 mensen in de wereld hebben geen veilig toilet.

Een onderwerp vastpakken

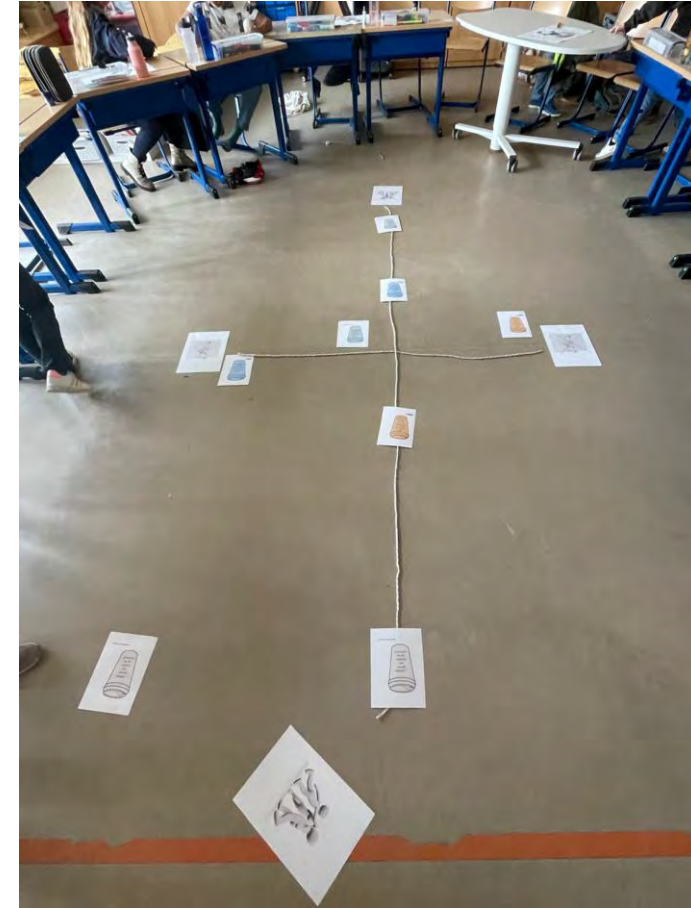
Djapo's projectontwerper ©

Een stappenplan om actiegerichte projecten te ontwerpen.

Afgebakende uitdaging kiezen

Waar willen we en kunnen we actie in ondernemen?

Een onderwerp vastpakken

Djapo's projectontwerper ©

Een stappenplan om actiegerichte projecten te ontwerpen.

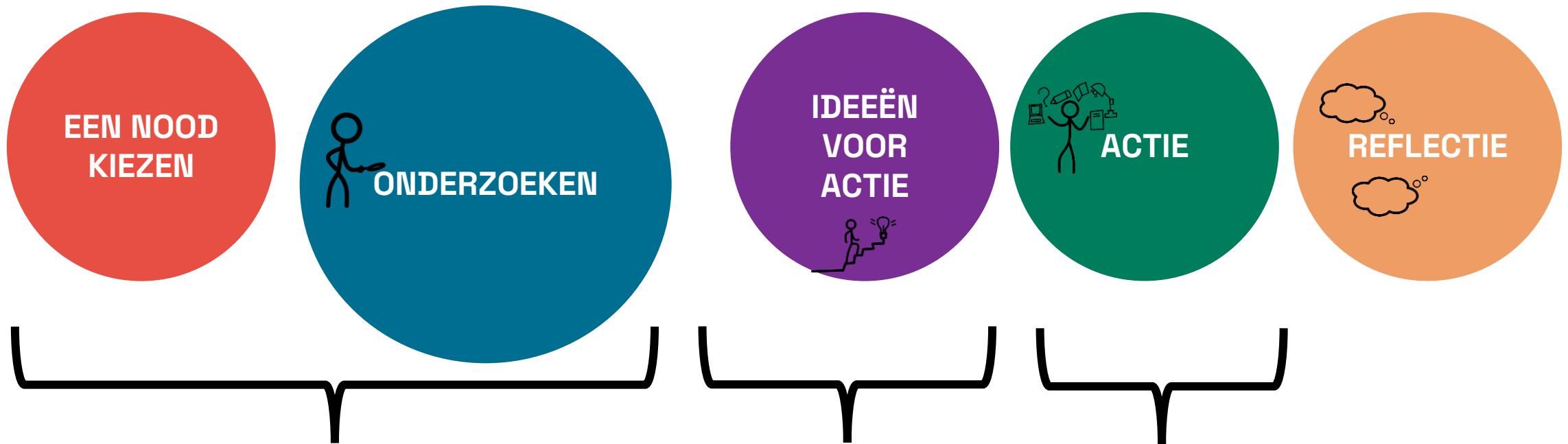

Wat maakt deze aanpak inclusief?

Basisschool Sint-Jozef Eeklo

Zoektocht profielen

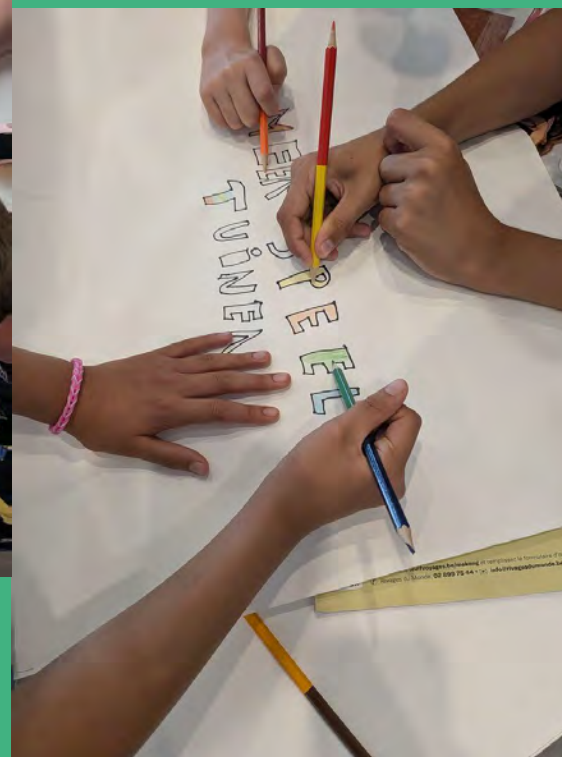

djapo

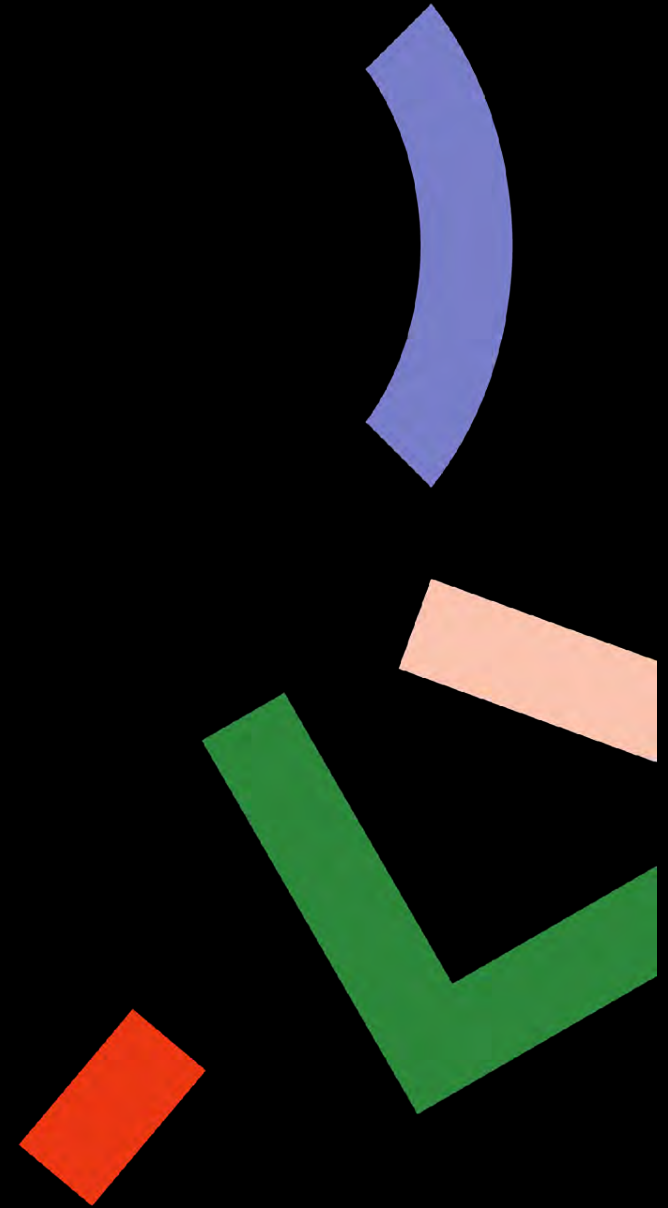
kers. Grote doeners.

Echo uit het werkveld: Kindergemeenteraad Zwalm

De lokale armoedetoets

Voorbeeld stad Beringen

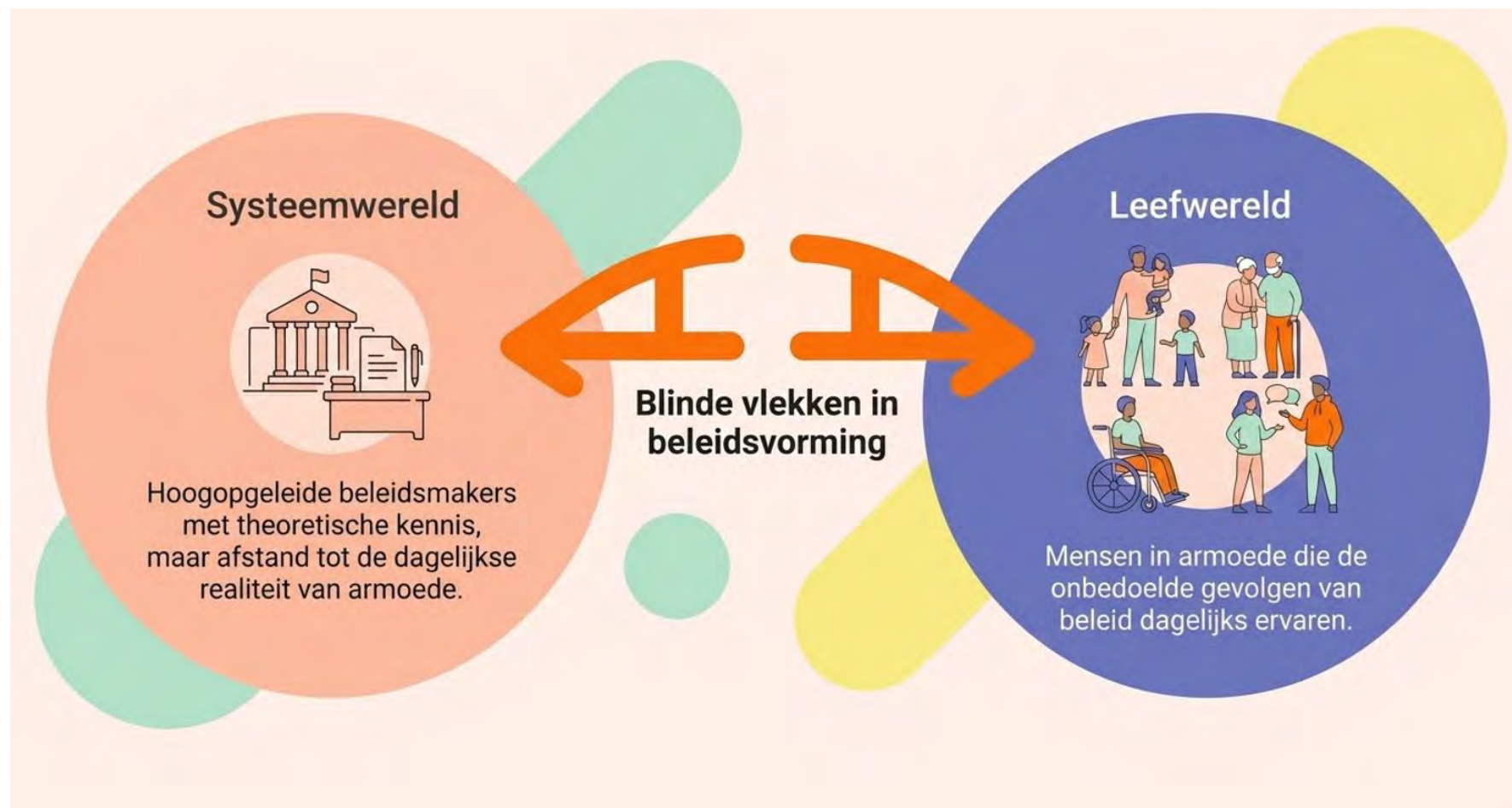

De Lokale Armoedetoets

Een krachtig instrument voor inclusief lokaal beleid.

Ervaringskennis inzetten om de lokale democratie te versterken.

Waarom een armoedetoets?

Waarom een armoedetoets?

De sleutel: Ervaringskennis als fundament

Inzicht
Gaat verder dan
rapporten en cijfers.

Partnerschap
Beleid maken mét de
mensen, niet over hen.

Realiteitscheck
Toetst abstracte regels aan
de harde realiteit.

Omdat leefwerelden vaak van elkaar afgesloten zijn, is de impact van beleid zonder ervaringsdeskundigen nauwelijks in te schatten.

Wat is een armoedetoets?

Een participatief proces dat bestaande en nieuwe regelgeving screent op de impact voor mensen in armoede.

POVERTY-CHECK-IN-ALL-POLICIES

Wat is een armoedetoets?

De vier pijlers van meerwaarde voor uw bestuur

Inclusief Beleid

Vermijdt onbedoelde uitsluiting en creëert maatregelen die écht werken.

BETERE BESLUITVORMING

Brengt blinde vlekken vroeg in beeld en zorgt voor beleid dat beter werkt voor mensen in armoede.

Verhoogd Bewustzijn

Creëert een bestuurscultuur met een permanente reflex voor kwetsbare groepen.

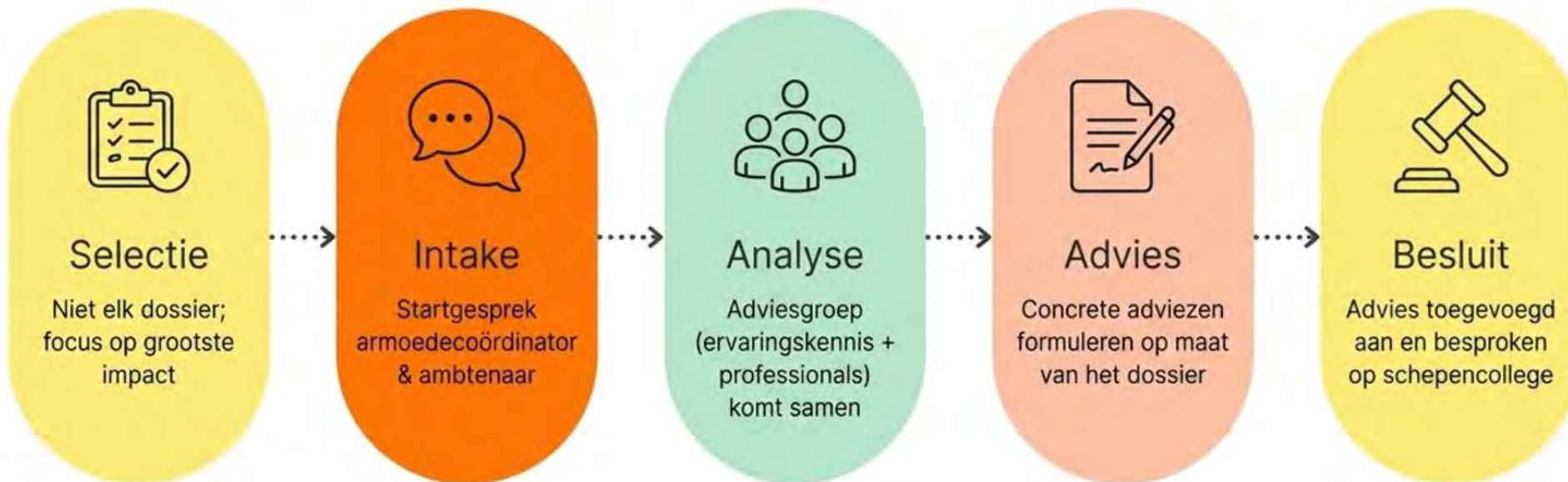
Sterkere Democratie

Vergroot transparantie, participatie en het vertrouwen van burgers in hun bestuur.

Wat is een armoedetoets?

Een behapbaar proces in 5 stappen

Wat is een armoedetoets?

Praktijkcase Stad Beringen

Start implementatie: Structureel ingezet.

Volume: 2 tot 3 selecte dossiers per jaar (voorkomt overbelasting).

Uniek: Adviezen worden toegevoegd aan het dossier voorafgaand aan het schepencollege.

Begeleiding: SAAMO Limburg faciliteert de adviesgroep.

Voorbeeld Beringen

Voorbeeld Beringen

Advies expertengroep

Fysiek contact mag niet verdwijnen; hanteer het 'Click-Call-Connect' principe als evenwaardige keuzes.

Impact beleid →

Website en onthaal aangepast om telefonische en fysieke afspraken even prominent aan te bieden als digitale. Investerings in digipunten.

Advies expertengroep

Maak openbaar vervoer, deelfietsen en deelwagens toegankelijk voor wie geen buffer heeft.

Impact beleid →

Betaalbaarheid voor de gebruiker kreeg een expliciet gewicht in de gunning

Voorbeeld Beringen

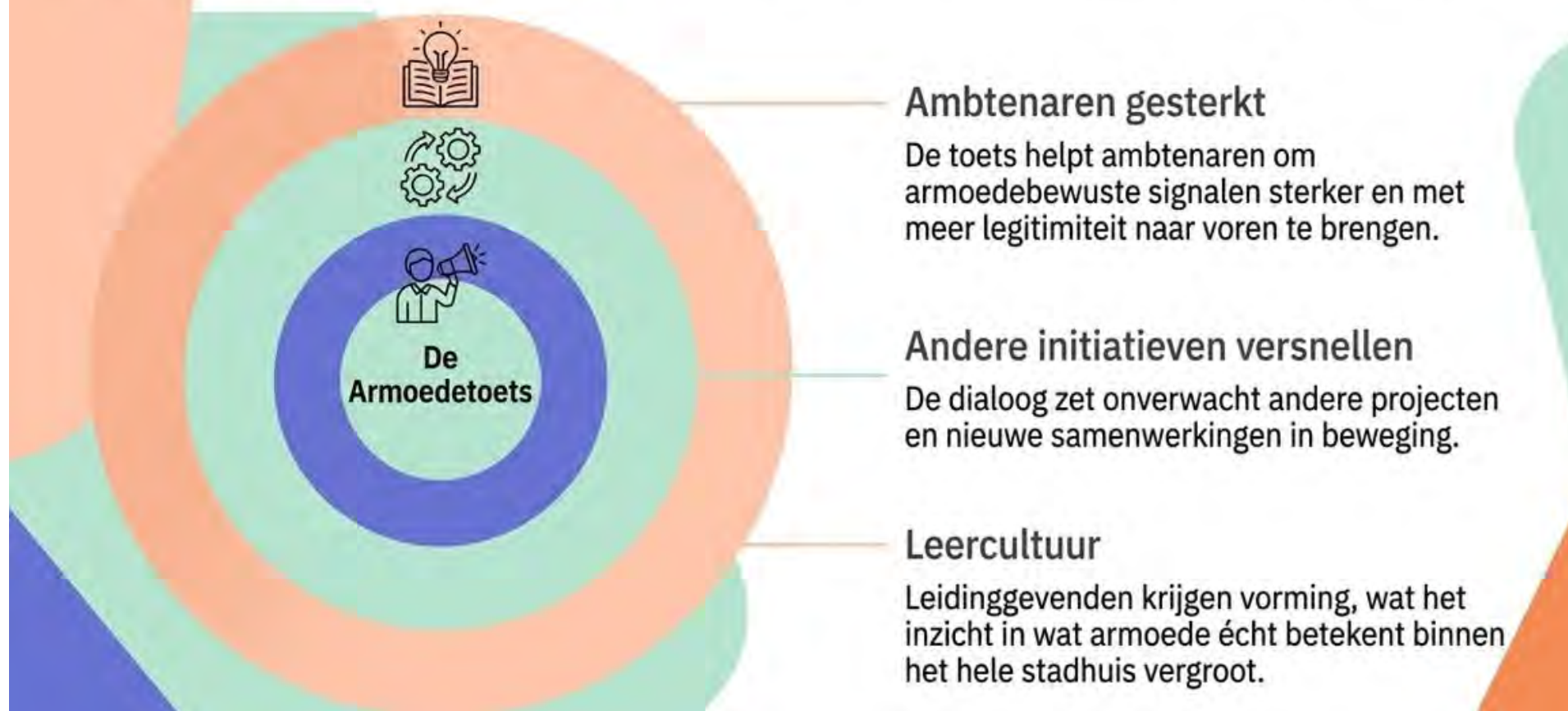
Voorbeeld Beringen

Structurele verankering in het DNA van de stad

Voorbeeld Beringen

Meer dan enkel een dossier-check: Het Vliegwieleffect

Inclusieve en representatieve participatie

Lessen uit Tambacounda

Stedenband

Meer dan 20 jaar
partnerschap

GLoBe (DGD)

Agroecologische tuinen,
autonomie, afvalophaling
& burgerlijke stand

1. Kom uit het stadhuis

Vanuit welke vraag organiseer je participatie?

Beleidsdomein ↔ leefomgeving

- Tambacounda: territoriale benadering
  - Conseils de Développement de Quartiers (CDQ's)
    - vertegenwoordigen de burgemeester
  - Tuinen
    - Verschillende actoren: gebruikers, beheerscomité's, CDQ's, technische medewerkers stad

1. Kom uit het stadhuis

Organiseer participatie
daar waar de mensen
al zijn.

2. Ga verder dan inspraak

Wordt verantwoordelijkheid gedeeld?

Continuïteit en zelfredzaamheid

- Beheerscomités en vrouwengroepen
- Onderlinge solidariteit en eigen financiële systemen
  - Kas (maandelijkse bijdragen, renteloze leningen en solidariteitskas)

3. Durf Loslaten

Wat mogen de mensen die aan tafel zitten daadwerkelijk doen?

Participatie = loslaten

- Duidelijke afspraken en randvoorwaarden
- Beslissingsmacht
Niet enkel vertegenwoordiging maar ook zeggenschap

Hoe zit dat bij ons?

Kroonmolen aan zet

Meerjarenplan 2020-2026

- Pilootwijken: ontwikkelen en testen
- Kroonmolenwijk, Sint-Niklaas
  - 4700 inwoners
- Bevraging met +- 400 inwoners als basis

ingediend binnen de Vlaamse oproep wijkverbeteringscontracten

Hoe zit dat bij ons?

JONGEREN BEGROTING

Meerjarenplan 2020-2026

- 60 willekeurige leerlingen uit het vijfde middelbaar
- Budget: 20.000 euro
- Loten

Hoe zit dat bij ons?

Het verschil met Tambacounda

- Projecten of experimenten (niet ingebed)
- Bestaande structuren versterken
  - Waar kunnen we meer verantwoordelijkheid delen?

VB. Mondiale Samenwerkingsraad (MOSAR)

- Meer zeggenschap & duidelijke afspraken over onze rollen
- Meer engagement en initiatief

Drie vragen om mee te nemen

In onze participatiestructuren en internationale samenwerkingen

1) Wie bereiken we?

2) Hoeveel invloed geven we?

3) Durven we soms loslaten?

Praktijkvoorbeeld: Mechelen

Getuigenis over het Burgerpanel

Burgerpanel van jongeren én volwassenen over de plek van jongeren in de publieke ruimte

Meer info over het Burgerpanel (hier vind je ook extra uitleg via video's): <https://www.mechelen.be/stad-en-bestuur/meedenken-en-meedoen/burgerpanel-de-plek-van-jongeren-mechelen>

Informatie over de samenstelling van het Burgerpanel: <https://assetsmechelen.be/burgerpanel-samenstelling-2026.html>

Praktijkvoorbeeld: leper

- Heel wat samenwerkingen binnen de gemeente omtrent SDG's, ook nauwe samenwerking met stedelijke adviesraad internationale solidariteit en onderwijs
- SDG 16 centraal: Vredesstad leper
- Belangrijk om ook kinderen & jongeren hierbij te betrekken; ontwikkeling empathie, actiecompetentie en gedragen beslissingen
- Samenwerking via onderwijs: specifieke projecten, vb. outdoor tentoonstelling, ondersteuning leerlingenraad, workshops in de klas, Trommelen voor Vrede.

Contact

Heleen Voeten (VVSG)
Kristien De Frenne (Djapo)
Frederik Vaes (Saamo Limburg)
Ruth Busano (Sint-Niklaas)

Heleen: 0496 73 55 49
Kristien: 0497 23 37 79
Frederik: 0497 58 43 80

heleen.voeten@vvsg.be
kristien.defrenne@djapo.be
Frederik.vaes@saamolimborg.be
Ruth.busano@sint-niklaas.be